

## Iz načelnih razpisov ministrstva notranjih poslov.

Dr. France Goršič.

Kot vrhovno oblastvo izdaja ministrstvo notranjih poslov v mejah veljavnih zakonov in uredb načelne razpise, ki jih naslavlja ali na vsa podrejena oblastva občne uprave ali vsaj na večje število teh oblastev in organov. Ministrstvo notranjih poslov je izdalo tudi poseben pravilnik za podrejena oblastva, kako treba zbirati, sistematsko urejati in v preglednem razvidu držati te normalije.

V zbirki načelnih razpisov ministrstva notranjih poslov se nahajajo i taka navodila, ki so trajne vrednosti in bodo zanimala širše pravniške kroge. Slovenski Pravnik namerja svoje čitatelje seznanjati s tistimi normalijami, ki se v njih očitujejo pogledi in načela one obširne upravne reforme, ki se pred našimi očmi uvaja izza 6. januarja 1929. l. Nekatera teh načelnih navodil so najboljši komentar k zakonom te nove dobe.

### I. Zakon o osebnih imenih.

A. Z načelnim razpisom Kom. Br. 190 z dne 10. aprila 1929 l., ki tvori razpis št. 1 pod naslovnico »Osebno ime«, opozarja ministrstvo notranjih poslov svoja podrejena oblastva na zakon o osebnih imenih z dne 19. februarja 1929. l., ki je stopil v veljavo s 26. februarjem 1929. l. kot dnevom razglasitve v Službenih Novinah (Br. 47/XXI).

Da se ne bi določila tega zakona napačno tolmačila, se v razpisu pretresajo nastopna vprašanja:

1. Neki obvezni red, po katerem bi bilo treba rabiti ali pisati dele imena, ni ukazan že kar s tem, da zakon na mestih, kjer govori o delih imena, kakor n. pr. v 1. odstavku 2. člena, v 1. odstavku 31. člena, postavlja na prvo mesto rodbinsko ime, a na drugo mesto rojstno ime. Kadar je beseda o delih imena, se zakonodavec tega reda pač zato dosledno poslužuje, ker želi, da se tudi v to stvar uvede enotnost. Toda željo zakonodavčeve je treba ločiti od onega, kar zakonodavec obvezno ukazuje, odnosno kar postavlja pod kazensko sankcijo.

Tak obvezni red je uveden stoprv z določilom, ki se nahaja v 2. odstavku 2. člena, a še tu je uveden samo za primere, kjer se označujejo osebe v uradnih spisih, listinah in seznamih. V

Meiser: Die Unterschiede des tschechoslow. Gesetzes gegen den u. W. von dem des Deutschen R. und Österreichs, Prager Jur. Zeitschr. Nr. 3-1929. Weinmann u. Walden: Die Gesetzgebung gegen den u. W. Rosental: Kommentar nemškega zak. o n. t.

takih primerih se mora najprej navesti rodbinsko, potem pa rojstno ime. Iz same stilizacije odstavka 2. člena 2. se vidi, da taka dolžnost ne obstoji v vseh primerih. Naglas leži na besedah »kjer se označujejo osebe«. Zato je jasno, da so bili tu v mislih le primeri, kadar označujejo oblastva tretje osebe v svojih naslovih, spisih, listinah in seznamkih.

Pobudo za to določilo je dala izkušnja, da se da uradna evidenca oseb praktično voditi samo po rodbinskem, nikakor pa ne po rojstnem imenu. Na prvem mestu bodi zato rodbinsko ime.

Niti za svojeročni podpis v uradnem prometu ne zahteva zakon vrstnega reda: rodbinsko ime, rojstno ime. Glede tega je v členu 32., odstavku 2. predpisano samo, da naj bodo vloge, poslane oblastvu, vedno podpisane s polnim imenom, t. j. da naj ima podpis oba sestavna dela osebnega imena. Tako je odrejeno v interesu prosilca in tudi samih oblastev, da se jim namreč ne bi bilo treba muditi z raziskovanjem, čigava je vloga in komu je treba dostaviti odgovor.

Za podpisovanje uradnih oseb v spisih ni nikakega predpisa o tem, kako naj po redu slede deli imena, nego za uradne osebe veljajo prav tako olajšave, ki so dovoljene v odstavku 2. člena 32. Celo izostati sme rojstno ime ali se označiti samo z začetnico ali običajno kratico.

Za vse zasebno občevanje, tudi za pismeno, velja popolna svoboda glede reda, kako naj se vrstita rodbinsko ime in rojstno ime. Člen 32., odstavek 1., dopušča kar, da se sme v zasebnem občevanju rabiti rojstno ime skrajšano ali prikrojeno po običajih.

2. Pravico in dolžnost, da dá otroku rojstno ime, nalaga člen 9. v prvi vrsti očetu, odnosno nezakonski materi, ako pa matere ni, ali v primeru, če je otrok najdenec, pa prvostopnemu občnemu upravnemu oblastvu. S tem je ustanovljena pravna odgovornost za imenodajo. Določena je oseba, ki jo je poklicati na odgovor, kadar bi to zakonsko dolžnost opustila. S tem določilom ni nič izpremenjeno v tistem običajnem pravu, po katerem da otroku ime kum, saj po pravnem načelu pristoji to pravo kumu samo tako, da je nanj ali izrečno ali pa molče, po običaju, preneseno od očeta ali pa od nezakonske matere.

3. Obvezno rabo očetovega rojstnega imena zakon ne predpisuje niti za službeno niti za zasebno občevanje. Člen 31. pravi samo, da sme, kdor hoče, radi identifikacije rabiti tudi rojstno ime očeta, odnosno nezakonske matere. Naravno je, da odreja zakon za ta primer, kam treba to ime postavljati. S tem, da je očetovemu rojstnemu imenu odkazano mesto med rodbinskim imenom in rojstnim imenom, bodisi v obliki začetnice, bodisi v obliki svojilnega pridevnika očetovega imena, je zažbranjeno zgolj to, da bi se postavljalo očetovo rojstno ime na začetek ali pa na

konec vsega imena. Red rodbinskega imena in rojstnega imena pa s tem ni tangiran. Pisati se mora: Petrovič M. Jurij, ali v primerih, ki se ne protivijo določilom zakona, tudi Jurij M. Petrovič, nikakor pa se ne sme pisati: M. Jurij Petrovič, ali: Jurij Petrovič M.

4. Pri določilih o kaznih se mora paziti na to, da zabranjuje člen 36. najprej rabo tujega imena, najsi se to zgodi na katerikoli način, in dalje, da se nanaša ta člen zgolj na vzdevanje imena, ki ni v skladu z zakonom. Pogoj je torej ta, da se vrši protizakonita raba imena po vzdevanju imena (nazivanju), to se pravi tako, da se uporaba ponavlja ali pa da je uporaba trajna.

Glede pisave imena velja člen 37. Tu se pod kazensko sankcijo postavlja tisti, ki piše svoje ime zoper predpise zakona, zlasti oni, ki piše ime vedoma drugače, nego je vknjiženo v rojstni matici. Ta člen predpolaga torej neka pozitivna zakonska določila o tem, kako treba pisati ime. Razen na primer, kadar se piše ime drugače, nego je v rojstni matici vpisano, se ta člen nanaša samo na:

a) odstavek 3. člena 2., ki prepoveduje oznamenovanje z imenom, ki bi imelo razen rodbinskega in rojstnega imena še kak dodatek, kolikor seveda dodatek ni v zakonu ukazan ali dopuščen;

b) odstavek 2. člena 3., ki ima določila o tem, kako morajo tuji državljani rabiti svoje ime;

c) člen 13., ki predpisuje rabo primoženega rodbinskega imena oziroma odreja način rabe dekliškega rodbinskega imena;

č) odstavek 1. člena 15., ki normira rabo posvojiteljevega rodbinskega imena;

d) odstavka 4. in 5. člena 15., kjer so posebna določila o rabi imena posvojitelja omožene ženske, odnosno vdove;

e) odstavek 2. člena 32., ki predpisuje, kako treba podpisovati ime na vlogah, poslanih oblastvu, in

f) odstavek 3. člena 33., ki dopušča, da se poslužujejo označb akademskega dostojanstva samo osebe, ki so to dostojanstvo prijavile domovinski občini radi vpisa v občinsko knjigo domovincev.

Dokler se ne izdado posebni predpisi o knjigi domovincev v smislu § 3. zakona o državljanstvu, ni moči, z ustrezno kazensko sankcijo vred, uporabljati omenjeni odstavek 3. člena 33., niti odstavek 2. člena 30., ki nalaga vodjem matičnih knjig dolžnost, da obveščajo domovinske, odnosno v zakonu določene občine o vsakem matičnem vpisu.

Določilo odstavka 2. v členu 2. ni postavljeno pod kazni, ker nalaga oblastvom samo, kako je treba pisati imena tretjih oseb, dočim govori člen 37. o pisanju »svojega« imena.

5. Vsi upravni posli po zakonu o osebnih imenih so poverjeni občinim upravnim oblastvom prve stopnje, torej za prvi dve leti (čl. 41.) tudi odločevanje po čl. 4. in pa o zahtevah, da se popravijo matični vpisi v smislu čl. 26.

Občine je treba opozoriti na sodelovanje pri ugotavljanju, kdo ima pravico rabiti akademsko dostojanstvo in naslov, ter na dolžnost, da treba odobrene izpremembe za sedaj vpisovati v posebne seznamke vse dotlej, dokler ne bodo uvedene knjige domovincev.

Vodje matičnih knjig je treba po pristojnem potu opozoriti na predpise o vpisovanju (glava VI) z dostavkom, da bo predpise o obveščanju domovinskih občin o matičnih vpisih moči uporabljati stoprv potem, ko bodo uvedene knjige domovincev.

B. Načelnirazpis Kom. Br. 344 z dne 5. julija 1929. l., ki je sedaj uvrščen kot razpis št. 2 pod naslovnico »Osebnostno ime«, obrazlaga, da je sproženo vprašanje, ali je treba v uradnih rešitvah in dekretih, ki se vročajo strankam ali pa objavljajo, akademske kratice (dr., inž., mag.) postavljati pred rodbinsko ime ali za to ime odnosno, v katerem redu je treba pisati akademski naslov, rodbinsko ime in rojstno ime.

Zakon o osebnih imenih odreja v členu 33., da se mora označba akademskega dostojanstva dodati rodbinskemu imenu. Zakon torej nima imperativnega predpisa, da se mora akademski naziv postavljati pred rodbinsko ime ali za rodbinsko ime, nego prepušča to stvar udomačeni praksi.

Da bi podrejena oblastva v svojem službenem poslovanju enotno postopala, odreja načelni razpis št. 2, da se ima v bodoče v vsakem službenem dopisu občnih upravnih oblastev, torej tudi tedaj, kadar bi se v uradnih spisih, listinah in seznamkih (čl. 2., odst. 2.) označevale osebe, na prvo mesto postaviti kratica akademskega naslova, na drugo mesto rodbinsko ime in h koncu rojstno ime dotične osebe. V službenih dekretih, ki se tičejo organov notranje uprave, naj se pa postavi med rodbinsko ime in rojstno ime še začetnica očetovega rojstnega imena.

## O novi zakonodaji v Zedinjenih državah Severne Amerike.

Dr. Leonid Pitamic.

Izmed nedavno od kongresa sprejetih in od predsednika sankcioniranih zakonov je od najvažnejših zakon z dne 15. junija 1929 o osnovanju federalne poljedelske komisije (Federal Farm Board), ki ima namen, da pospešuje prodajo poljedelskih produktov v notranjem in zunanjem prometu in da »postavlja poljedelstvo na temelj gospodarske enakosti z drugimi industrijami«. Spekulacija s poljedelskimi produkti naj se zmanjšuje, nesmotre in negospodarske metode razdelitve naj se preprečavajo.